

Odabir fotografija, oblikovanje izložbe, tekst popratnoga deplijana:
Tihana Petrović Leš, Tihana Rubić, Sanja Grković i Ivan Grkeš.

Obrada, tisak i oprema fotografija:
Digital Foto Art

Lektura:
Ivana Kurtović Budja

Izložba je ostvarena sredstvima Odsjeka za etnologiju i kulturnu antropologiju Filozofskoga fakulteta, institucijskoga projekta *Vizualni identitet hrvatske nacije i domovine u prvoj polovici 20. stoljeća* te Hrvatskoga etnološkoga društva.

Milovan Gavazzi

---

etnolog/fotograf u zajednici

U povodu 95. obljetnice neprekinute nastave etnologije na Filozofskom fakultetu u Zagrebu i 20. godišnjice potpisivanja UNESCO-ove Konvencije o zaštiti nematerijalne kulturne baštine.

Zagreb, Filozofski fakultet, 24. ožujka – 16. travnja 2023.

Pod pokroviteljstvom Hrvatskoga povjerenstva za UNESCO

Odabranim primjerima fotografskoga opusa Milovana Gavazzija iz razdoblja od 1928. do 1960. godine želi se ukazati na važnost fotografske baštine Arhiva Odsjeka za etnologiju i kulturnu antropologiju. Za ovu izložbu je izdvojeno 19 fotografija na kojima se vidi Gavazzijev pristup u snimanju osoba različite životne dobi. Fotografije dočaravaju prislan odnos između Gavazzija kao etnologa/fotografa i lokalnoga stanovništva. S članovima zajednice Gavazzi je nerijetko ostajao u kontaktu i nakon završenoga terenskoga istraživanja; nastavio se dopisivati i za uzdarje slati kopije fotografija, a primao je čestitke i različite informacije s terena. Na pripadajućim kartonskim podlogama ispisivao je podatke s imenima ljudi i drugim važnijim informacijama koje su vidljive ili nevidljive na fotografiji (zanimanje snimljenih, biografski podatci, modne specifičnosti, mjesto, godine, kamera s kojom je snimao). Održavanje veza sa suradnicima i lokalnim stanovništvom bila je važna odrednica njegova istraživačkoga pristupa. Predstavljene fotografije naglašavaju neposrednost i bliskost s onima koje se fotografira. Gavazzijeva fotografija nije udaljena, nije voajerska, nije odvojena od neposrednoga događaja i od protagonista, već vizualno svjedoči o odnosu istraživačke interakcije i etnološkoga terena te o istraživačevu angažmanu na izgradnji povjerenja. Fotografije održavaju individualne ili grupne portrete te neformalna događanja kojima je prisustvovao „u hodu“ (u trenutku njihova odvijanja), a svjedoče o promjenjivosti i dinamičnosti kulture, a ne o njezinoj statičnosti. Gavazzijev vizualno-dokumentacijski i vizualno-istraživački opus time se pokazuje znatno širim od materijalne kulture koja ga je interesirala, ali ne izvan društvenoga, interakcijskoga, okolišnoga i funkcionalnoga konteksta. Da materijalna kultura nipošto ne može funkcionirati bez ljudskoga faktora i konteksta, to je Gavazzi kao etnolog jako dobro znao. Fotografije su nastale kao rezultat Gavazzijevih terenskih istraživanja po Hrvatskoj i susjednim zemljama. Kontekst nastanka fotografija je dvojak. Jedan dio fotografija nastao je ciljano, u dogovoru s kazivačima, kao rezultat istraživačke agende, teme i znanstvenoga interesa. Drugi dio fotografija nastao je spontano, u određenom trenutku, bilježenjem onoga što je tada autoru privuklo pažnju neovisno o istraživačkim agendama. Navedenim fotografijama izvrsno je detektirano stanje na terenu u trenutku istraživanja, društvene i kulturne promjene te različiti fenomeni koji su autoru bili u fokusu interesa. Njima su obuhvaćeni različiti aspekti života i svakodnevice seoskoga i prigradskoga stanovništva, zbog čega fotografije danas predstavljaju izvanrednu građu za proučavanje kulturne povijesti i povijesti hrvatske etnologije.

Milovan Gavazzi (1895. – 1992.), etnolog, etnomuzikolog, sveučilišni profesor, intelektualac i znanstvenik svjetskoga ugleda. Kao središnja osoba starije hrvatske etnologije postavio je temelje znanstvenoga rada i odgojio niz generacija hrvatskih etnologa. Bio je pionir u korištenju novih vizualnih medija u znanstvenim istraživanjima (fonograf, fotografija, film), a zbog višestrukoga doprinosa struci dobitnik je niza nagrada od kojih se izdvajaju Herderova nagrada (1970.) i Plaketa etnologa svjetskoga značaja (1988).

